

Најконтроверзнија фотографија 11. септембра

Пише: Џонатан Џоунс
среда, 19 октобар 2011 11:23

(Гардијен, 2. 9. 2011)

Фотографија Томаса Хепкера, која приказује Њујорчане који се – по свему судећи – релаксирају док у позадини горе куле близнакиње, много говори о историји и памћењу.

На фотографији Томаса Хепкера која је снимљена 11. септембра 2001, група Њујорчана седи и ћаска сунчајући се у бруклинском парку. Иза њих, са друге стране блиставо плаве воде, преко модрог неба, диже се ужасан облак дима и прашине са доњег Менхетна, са места где су два торња истог тог јутра погођена и срушена отетим авионима, при чему је од ватре, дима, пада, скока или урушавања зграда приликом њиховог коначног пада, страдало скоро 3.000 људи.

Десет година касније, то постаје једна од иконичних фотографија 11. септембра, иако је њена историја чудна и кривудава. Хепкер, дугогодишњи члан фотографског удружења Магнум, одлучио је да слику не објави 2001. године, нити да је укључи у Магнумову књигу фотографија о том језивом дану без премца. Тек на пету годишњицу напада, 2006. године, ова фотографија се појавила у књизи, и одмах изазвала контроверзу. Критичар и колумниста Френк Рич о њој је писао у Њујорк Тајмсу. У овој несумњиво

проблематицној слици он је видео алегорију неуспеха Америке да из овог трагичног дана извуче било какве озбиљније поуке, да се промени и реформише као нација “Млади људи на фотографији г. Хепкера нису неминовно безосећајни. Они су само Американци”

Другим речима, нација која верује да увек треба наставити даље – већ је наставила даље, уживајући у сунцу упркос сцени масовог покоља која квари диван дан. Заиста, не могу се отети утиску да пет наизглед недирнутих Њујорчана подсећа на ликове познате комедије из деведесетих “Сајнфилд”, који су у последњој епизоди серије по закону Добрих Самарићана осуђени због недостатка бриге за друге.

Ричово виђење фотографије одмах је стављено под удар критике. Волтер Сипсер, који се препознао као момак са наочарима за сунце на десној страни слике, рекао је да су он и његова девојка, која изгледа као да се сунча на зиду, у ствари били “у дубоком стању шока и неверице”. Хепкер их је фотографисао без дозволе, и на начин који је погрешно приказао њихова осећања и понашање.

Па, не можеш фотографисати осећање. Међутим, још пет година након што се појавила 2006, делује бесмислено расправљати о моралности људи на слици, или фотографа, или његове одлуке да слику не објави. Данас, она важи за једну од фотографија која дефинише тај дан, и *Обзервер ривју* ју је овог августа, уочи десетогодишњице уништења Светског трговинског центра, поново објавио као главну фотографију 11. септембра.

То је једина фотографија тог дана на којој је видљив уметнички приступ фотографа. Међу стотинама ужасавајућих слика, што направљених од стране аматера, што од професионалаца, које нас застрашују зато што бележе детаље злочина који превазилази машту – чак се и Осама бин Ладен није усуђивао да очекује такав резултат – она искаче као најироничнији, најизмештнији и самим тим и најуметничкији приказ. Можда је прави разлог што је Хепкер ову фотографију својевремено ставио са стране управо тај што би било егоистично од њега да наглашава своју уметничку вештину у тренутку масовног покоља.

Данас ова фотографија више уопште не представља осуђивање појединаца. Она је постала слика о историји и сећању. Као слика једног катаклизмичног историјског тренутка, она је ухватила нешто истинито што карактерише све историјске тренутке. Живот не стаје због битке, или терористичког чина који се дешава у близини. Ову истину нам уметници и писци говоре одвајкада. Ренесансни сликар Питер Бројгел, на својој

Пише: Џонатан Џоунс
среда, 19 октобар 2011 11:23

слици “Пад Икара” приказује сељака који оре док у позадини дечак пада и умире у мору, што је врло налик Хепкеромовом погледу на ствари. У својој песми “Муза лепих уметности”, посвећеној овој слици, В.Х. Оден има стихове који савршено добро могу да опишу фотографију: “Узмимо Бројгеловог Икара: о како се свет, тако лако, удаљава од несреће...”

И Стендал, на сличан начин, овековечује несклад историје у свом роману “Пармски картузијански манастир”. Младић се добровољно јавља да се бори за Наполеона код Ватерлоа, али, уместо да искуси велике и храбре тренутке, једино што доживи су бесмислене и неважне догодовштине на маргинама догађаја тог великог дана.

Историја није херојска прича, нити мермерни блок сећања у који су урезане неизбрисиве речи туге и беса. Како је о овом дану у својој књизи “Путовање” рекао Тони Блер (који је и сам својом реакцијом на овај чин нељудске окрутности изазвао толике историјске последице) “Невероватно је којом брзином се апсорбује шок и поново успоставља природни ритам људског духа... Сећамо се, али не онако како смо се осећали у том тренутку”

Лично, савршено се сећам шока у том тренутку. Имам кошмаре о томе, што је чудно, будући да нисам Американац и да сам све пратио преко телевизије, из Хакнија у Лондону. Али сам Њујорк дубоко заволео и осећао сам се као да је нападнуто све што ми је драго. Ипак, тумачење значења и реакција на овај чин насиља огромних размера започели су одмах. За све страшно што се десило тог дана узвраћено је истим таквим страхотама, директно или посредно, под окриљем “рата против тероризма” који је резултирао са 12.000 жртава напада бомбаша самоубица у Ираку.

Десет година касније, значење ове фотографије јесте да сећања брзо бледе. Људи у првом плану смо ми. Ми смо ти чији су се животи наставили, дотакнути или не, одвојени од срца трагедије плавом реком заборавља, која је постала још шира и тежа за прелажење. Догађај од пре десет година припада историји, а не садашњости. Да би данас могли да се саживите са тугом коју је изазвао, морате да погледате неки документарац – а онда ћете окренути на нешто веселије, било зато што је болно јасно да је исувише крви на овом свету проливљено у име ове катастрофе, или просто зато што је мењање програма оно што људи раде. Људи на овој фотографији не могу да не наставе да буду живи, и да то не покажу.

Најконтроверзнија фотографија 11. септембра

Пише: Џонатан Џоунс
среда, 19 октобар 2011 11:23

(Превод НСПМ)